

MŁODZI LIDERZY

SZANSĄ ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Międzynarodowy projekt współpracy
„Młodzi Lokalni Liderzy” (Young Local Leaders)
Publikacja poprojektowa

Węgrów 2019

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.
Publikacja opracowana przez Stowarzyszenie - Lokalną Grupę Działania - „Bądźmy Razem” współfinansowana jest
ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.3 „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy
z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

MŁODZI LIDERZY

SZANSĄ ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Międzynarodowy projekt współpracy
„Młodzi Lokalni Liderzy” (Young Local Leaders)
Publikacja poprojektowa

Węgrów 2019

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Publikacja opracowana przez Stowarzyszenie - Lokalną Grupę Działania - „Bądźmy Razem” współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.3 „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Tekst:

Małgorzata Szeja

Współpraca redakcyjna:

Mariola Kiełek

Małgorzata Lipka-Chudzik

Fotografie:

Archiwa Lokalnych Grup Działania:

„Bądźmy Razem” - Węgrów

„Tygiel Doliny Bugu” - Drohiczyn

„Nemunas” - Jurbarkas (Litwa)

Rysunek na czwartej stronie okładki:

Egidijus Giedraitis (VVG „Nemunas”)

Wydawca:

Stowarzyszenie - Lokalna Grupa Działania „Bądźmy Razem”

07-100 Węgrów, ul. Piłsudskiego 23

www.lgdbadzmyrazem.pl

lgdbadzmyrazem@gmail.com

tel. 22 300 14 55

Opracowanie graficzne, skład, łamanie tekstu:

Katarzyna Puciłowska

Druk:

Druk Cyfrowy Warszawa

ISBN:

978-83-955597-0-9

SPIIS TREŚCI

4	Słowniczek przydatnych pojęć
5	Wstęp
6	Idea przewodnia projektu „Młodzi Lokalni Liderzy”
8	Liderzy i ich potrzeby rozwojowe
9	Kompetencje lidarskie
11	O projekcie
13	Powiązanie projektu z celami lokalnych strategii
15	Okres przygotowawczy
15	Okres realizacji projektu
16	Nasze cele
17	Uczestniczki i uczestnicy projektu
21	Działania zrealizowane po stronie Stowarzyszenia - LGD „Tygiel Doliny Bugu”
23	Działania zrealizowane po stronie LGD „Nemunas”
25	Działania zrealizowane po stronie Stowarzyszenia - LGD „Bądźmy Razem”
27	Święto projektu
30	O organizacji obozów dla młodzieży
34	O części edukacyjnej
36	Opinie o projekcie „Młodzi Lokalni Liderzy”
39	Stowarzyszenie - LGD „Bądźmy Razem”

SŁOWNICZEK PRZYDATNYCH POJĘĆ

Lokalna Grupa Działania (w skrócie „LGD”) – rodzaj partnerstwa terytorialnego tworzonego zwykle na obszarach wiejskich, zrzeszającego przedstawicieli lokalnych organizacji (z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego) oraz mieszkańców danego obszaru wyznaczonego granicą gmin członkowskich.

Lokalna Strategia Rozwoju (w skrócie „LSR”) – dokument, który stanowi podstawę do działań podejmowanych przez LGD w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Jego istotą jest wskazanie kierunków rozwoju obszaru, do którego się odnosi.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 – 2020 (w skrócie „PROW”) – instrument realizacji polityki Unii Europejskiej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich w Polsce. PROW jest dokumentem przygotowanym zgodnie ze strategicznym podejściem zaproponowanym przez Komisję Europejską. Cele PROW 2014 – 2020 to: poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

LEADER – oś Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich obejmująca działania ukierunkowane na budowanie kapitału społecznego poprzez aktywizację mieszkańców oraz przyczynianie się do powstawania miejsc pracy na obszarach wiejskich. Charakteryzuje się oddolnym, partnerskim rozwiązywaniem problemów lokalnej społeczności. Wszystkie działania wpisywane są w Lokalną Strategię Rozwoju, a ich realizacja jest koordynowana przez Lokalną Grupę Działania.

Projekt – określone w czasie przedsięwzięcie, które ma na celu stworzenie unikalnej usługi lub produktu, przy czym „unikalność” oznacza, że usługa lub produkt w zauważalny sposób jest całkowicie inna niż wszystkie podobne usługi bądź produkty. Każdy projekt cechują: niepowtarzalność, złożoność, zaangażowanie zasobów ludzkich, zdefiniowanie w czasie, celowość.

Folder poprojektowy, który oddajemy w ręce Czytelników, zbiera w niezbędnym skrócie doświadczenia trzech lokalnych grup działania: Stowarzyszenia – Lokalnej Grupy Działania „Bądźmy Razem” z Węgrowa, Stowarzyszenia – Lokalnej Grupy Działania „Tygiel Doliny Bugu” z Drohiczyzna oraz Lokalnej Grupy Działania „Nemunas” z Jurborka (Jurbarkas) na Litwie, które w latach 2018 i 2019 realizowały międzynarodowy projekt współpracy pn. „Młodzi Lokalni Liderzy” (Young Local Leadres), przedsięwzięcie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania 19.3 „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014 - 2020.

W folderze znajdują Państwo syntetyczne informacje o projekcie dotyczące jego koncepcji, przebiegu i rezultatów. Ponadto zawiera on krótką prezentację uczestników i uczestniczek oraz podstawowe dane o jego części edukacyjnej. Materiał ten, w całości oparty na naszych doświadczeniach jako realizatorów, uzupełniliśmy rozdziałem poświęconymi zagadnieniom pracy społecznej i przywództwa. Ze względu na to, że – na co liczymy – naszymi czytelnikami będą również osoby, którym żargon z dziedziny projektowej jest obcy, zamieszczamy w folderze wyjaśnienia niektórych pojęć, co może być pomocne w lekturze.

Wyrażając nadzieję, że folder będzie zarówno dokumentem o naszej pracy z młodymi liderami, jak też źródłem pomysłów dla jego odbiorców, a także praktycznych porad w obszarze działań podejmowanych przez LGD z młodzieżą, pragnę podziękować wszystkim, którzy współtworzyli i realizowali projekt, a Czytelnikom życzyć inspirującego spotkania z naszą publikacją.

Małgorzata Szeja

Prezes Lokalnej Grupy Działania
„Bądźmy Razem”

IDEA PRZEWODNIA PROJEKTU „MŁODZI LOKALNI LIDERZY”

Jak każdy projekt, także i nasz powstał w oparciu o myśl przewodnią, która mu przyświecała. Pracując na obszarach wiejskich, mieliśmy świadomość, jakie są tu problemy wynikające przede wszystkim z tego, że w ostatnich dekadach podległy one intensywniejszym przemianom społecznym, kulturowym i ekonomicznym, niż reszta kraju. Transformacja spowodowała regres infrastrukturalny i społeczny (odbudowywany dzięki m.in. podejściu LEADER), coraz mniej mieszkańców utrzymuje się z rolnictwa, w związku z tym zmienił się model życia, ludzie zaczęli migrować. Starzeją się i wyludniają zwłaszcza te miejscowości, które oddalone są od większych miast. Jednym z kluczowych sposobów powstrzymania negatywnych tendencji jest wzmacnianie kapitału społecznego i społecznej aktywności mieszkańców obszarów wiejskich. Narzędziem tego wzmocnienia stał się projekt dedykowany młodzieży, która wiąże przyszłość ze swoją małą ojczyzną, udziela się społecznie albo chce zainicjować jakieś działanie na rzecz lokalnej wspólnoty. Krótko mówiąc – stworzyliśmy projekt dla młodych lokalnych liderów.

„Liderzy to ci, którzy potrafią doprowadzić innych do realizacji wspólnotowego celu – dzięki jasnej wizji, natchnieniu nią innych, udanej mobilizacji poparcia i niezbędnych środków – słowem: perswazji, że warto i można.” - Zbigniew Pełczyński

Wiedzieliśmy, że „Młodzi Lokalni Liderzy” nie zmieniają świata od razu, niemniej jednak bardzo pracowaliśmy nad tym, aby projekt był przemyślany i doprowadzał do zmiany społecznej dzięki narzędziom pracy środowiskowej, w jakie chcieliśmy wyposażać uczestników i uczestniczki. Organizowanie społeczności lokalnej to proces długofalowy, szczególnie ważny w przypadku grup i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją. Zależało nam, by młodzież dostrzegła zarówno potrzeby, jak też zasoby

najbliższego środowiska i by w oparciu o te zasoby inicjowała rozwiązywanie lokalnych problemów. Jednym z elementów tego modelu są działania oparte na partnerstwie instytucji i osób kształtujących życie danej społeczności – liderów. Pamiętaliśmy przy tym, że korzystanie z lokalnych zasobów i relacji przyczynia się do wzmocnienia więzi międzyludzkich, budowania tożsamości, organizowania życia kulturalnego oraz do rozwoju gospodarczego. Silniejsze więzi społeczne dodają energii do działania, zwiększają wolę pozostania w rodzinnych stronach, wpływają na lepszą ocenę jakości życia. To także bodziec dla przedsiębiorczości – tworzenia nowych firm, produktów i usług, rozwoju turystyki. Dzięki temu może przybyć miejsc pracy i działających podmiotów gospodarczych. Z takich właśnie założeń wynika kształt zrealizowanego przez nas projektu. Jest to także priorytet Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w bieżącym okresie finansowania.

LIDERZY I ICH POTRZEBY ROZWOJOWE

Na początek zacytujmy kilka definicji tego, kim jest lider, autorstwa młodych ludzi:

Lider powinien zachęcać osoby do tego, by coś robiły dla siebie i innych.

- Kacper

Lider to osoba, która zna ludzi i ma zdolność zachęcania i motywowania do działania w najbliższym otoczeniu. Sam stoi na czele tych, którzy coś dla innych robią.

- Agata

Lider to taka osoba, która jest motorem napędowym do działania, daje przykład, chce się z nim razem pracować.

- Natalia

Ktoś, kto stoi na czele, kto umie zachęcać do uczestniczenia w życiu społecznym to lider.

- Artur

Lider nie jest anonimowy, ale widoczny. Energiczny i pomysłowy, otwarty na innych. Pod jego przewodnictwem ludzie robią ważne rzeczy i daje im to radość.

- Mikołaj

Lider zauważa, co wymaga zrobienia i znajduje ludzi, z którymi to robi. Ludzie chcą z nim pracować i widzą, że robią rzeczy ważne i dobre.

- Julia

Liderowi sprawia frajdę to, że poświęca dużo czasu dla innych.

- Klaudia

Lider jednoczy ludzi wokół jakiejś sprawy i robi wszystko, żeby ją załatwić.

- Jakub

KOMPETENCJE LIDERSKIE

Biorąc pod uwagę rolę i potrzeby liderów, można zestawić listę podstawowych kompetencji liderów:

Otwartość i umiejętność pozyskiwania wsparcia społecznego

Lider jest otwarty na różnorodne poglądy i sposoby patrzenia na świat, bo wie że różne potencjały można i warto łączyć dla dobra wspólnego. Aby angażować ludzi, liderowi potrzebna jest umiejętność zjednywania i zachęcania ich do współpracy.

Potrzeba rozwoju

Lider nie lubi stać w miejscu, dlatego chętnie zdobywa nowe kompetencje, by sprostać zmieniającym się sytuacjom.

Gotowość na wyzwania

Nowe przedsięwzięcia pociągają lidera, zaś świeże pomysły mają potencjał, by zaangażować większą grupę ludzi do ich realizacji.

Konstruktywna postawa wobec niepowodzeń

Lider nie boi się porażek, ale ma świadomość, że są one tak samo częścią życia jak sukcesy. Niepowodzenie nie zniechęca lidera do działania, tylko prowadzi do konstruktywnej refleksji i wniosków na przyszłość.

Planowanie

Jest ono podstawą powodzenia inicjatywy, dlatego lider umie planować pracę swoją i współpracowników, gromadząc informacje i zasoby potrzebne do działania. Planowanie jest elementem wizji rozwoju, a lider nadaje kierunek zmianom.

Angażowanie ludzi

Aby wyzwolić w ludziach potrzebną do społecznego działania energię i ukierunkować ją na wspólne cele, lider dociera do wewnętrznych czynników motywacyjnych, takich jak samodzielność, potrzeba rozwoju, poczucie sensu czy samorealizacja. Lider jest przykładem zaangażowania i źródłem energii do działania dla innych.

Umiejętność rozwiązywania konfliktów

Lider umie określić i nazwać rodzaj konfliktu oraz konstruktywnie go rozwiązywać, czyli tak, by żadna ze stron nie czuła się przegrana.

Budowa altany. Smalininkai 2018

A group of young people are gathered in a room, some holding hands in a circle. In the foreground, a man wearing a straw hat and a decorative, multi-layered skirt is sitting on a black stool. He is looking towards the camera. The background shows other people, including a woman in a black jacket and a man in a white t-shirt, all appearing to be part of a social or community event.

**O PROJEKCIE
„MŁODZI LOKALNI LIDERZY”
(„YOUNG LOCAL LEADERS”)**

POWIĄZANIE PROJEKTU Z CELAMI LOKALNYCH STRATEGII

Międzynarodowy projekt współpracy „Młodzi Lokalni Liderzy” wynika z założeń lokalnych strategii rozwoju przyjętych na lata 2014 – 2020 przez wszystkie partnerskie LGD uczestniczące w jego realizacji, co ilustrują poniższe grafy.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.1

WSPARCIE POTENCJAŁU DZIECI I MŁODZIEŻY
ORAZ ICH OTOCZENIA NA RZECZ AKTYWNOŚCI
SPOŁECZNEJ I WYKSZTAŁCENIA.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.2

ROZWÓJ MIESZKAŃCÓW
W ORGANIZACJACH SPOŁECZNYCH
NA OBSZARZE SLGD "TYGIEL DOLINY BUGU"

CEL SZCZEGÓŁOWY 1.2

WZROST AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW
I PODNIESIENIE WIEDZY W ZAKRESIE OCHRONY
ŚRODOWISKA I ZMIAN KLIMATYCZNYCH

CEL SZCZEGÓŁOWY 2.1

ROZBUDOWA I MODERNIZACJA
INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ DLA POPRAWY
JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

CEL SZCZEGÓŁOWY 2.1

ORGANIZACJA SIECI WSPÓŁPRACY
I WOŁONTARIATU

CEL SZCZEGÓŁOWY 3.1

UDOSKONALENIE EDUKACJI POZAFORMALNEJ
POPURZEC ZAANGAŻOWANIE DZIECI I MŁODZIEŻY
W ORGANIZACJĘ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ
I ZMNIEJSZENIE WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO

Jeden wspólny projekt trzech LGD, z Polski i z Litwy, pozwolił na realizację celów **trzech różnych** lokalnych strategii.

OKRES PRZYGOTOWAWCZY

Pierwsze pomysły na realizację wspólnego projektu pojawiły się na etapie przygotowywania i przyjmowania lokalnych strategii rozwoju 2014 – 2020. W dokumentach strategicznych miały one jednak bardzo ogólny charakter. Ich skonkretyzowanie nastąpiło w roku **2017**, kiedy przygotowany został wniosek o dofinansowanie, czyli nasz unikalny projekt. Ostatecznie umowa na jego realizację została podpisana w styczniu **2018 r.** Tę fazę wspólnej pracy szczegółowo przedstawia poradnik „**Metoda na młodego lidera**” (Drohiczyn 2018 r.). Natomiast tu zwrócimy uwagę na to, że przygotowanie i realizacja projektów współpracy dla LGD stanowi szczególne wyzwanie ze względu na wielostronne partnerstwo. Wynikają z niego naturalne korzyści, takie jak **wymiana doświadczeń, poszerzenie perspektywy i zwiększenie liczby różnorodnych relacji**, jednak trzeba się liczyć także z konsekwencjami płynącymi ze złożoności takiego przedsięwzięcia oraz z istnienia różnych kultur organizacyjnych LGD i lokalnych partnerów zaangażowanych w projekt (NGO, firmy, samorządy). Oddalenie geograficzne partnerów pociąga za sobą konieczność odbywania dłuższych podróży, na które należy zarezerwować czas i środki. To, czego najbardziej oczekuje się od partnerów projektu współpracy, to skrupulatne przestrzeganie harmonogramu prac.

OKRES REALIZACJI PROJEKTU

Projekt podzielony został na trzy etapy, których realizacja przypada na lata **2018 i 2019. Ostatnie działania przypadały na III kwartał 2019 r.**

Najważniejszym elementem każdego etapu był **obóz młodzieżowy** organizowany na obszarze jednego z trzech partnerów. W lipcu 2018 r. młodzież spotkała się na terenie SLGD „Tygiel Doliny Bugu”, na przełomie lipca i sierpnia 2018 r. gościła w LGD „Nemunas”, natomiast w lipcu 2019 r. 2019 r. obóz zorganizowało u siebie Stowarzyszenie - LGD „Bądźmy Razem”.

NASZE CELE

Realizacja projektu przyczyniła się do budowy i wzmocnienia kapitału społecznego poprzez pracę z młodzieżą z zastosowaniem metody „Organizowania Społeczności Lokalnej” w celu kształtowania młodych liderów działających w małych lokalnych społecznościach.

Szczegółowy opis metody „OSL” znajduje się we wspomnianym wyżej poradniku „**Metoda na młodego lidera**”.

Opracowując założenia projektu „Młodzi Lokalni Liderzy”, zaplanowaliśmy przygotowanie grupy kompetentnych liderów i liderki, którzy będą aktywizować mieszkańców naszych LGD. Uczestnicy i uczestniczki warsztatów poszerzyli swoją wiedzę o zagadnienia **metody angażowania społeczności lokalnej, komunikacji językowej i społecznej, promocji inicjowanych wydarzeń, zarządzania grupą**. Dzięki temu młode osoby zdobyły umiejętności i wiedzę niezbędną do realizowania własnych przedsięwzięć w swoich małych ojczyznach oraz zainteresowały społeczność lokalną sprawami publicznymi i społecznymi. Możliwe to było przede wszystkim dzięki temu, że poznana wiedza teoretyczna została przełożona na praktyczne działania z mieszkańcami tych miejsc, w których odbywały się obozy, a efekty wspólnej pracy obecnie służą lokalnym społecznościom.

Równie ważne w projekcie było rozwinięcie współpracy międzynarodowej oraz doświadczenia międzykulturowego uczestników. Okazuje się, że - mimo polsko-litewskiej bliskości historycznej i geograficznej - wiedzy wzajemnej o sobie nigdy za wiele. Warto zaznaczyć, że dwuletnia przygoda z projektem „Młodzi Lokalni Liderzy” zachęciła partnerskie LGD z Polski i Litwy do rozpoczęcia pracy nad kolejnym wspólnym międzynarodowym projektem.

Spotkanie przygotowawcze. Węgrów 2019

UCZESTNICZKI I UCZESTNICY PROJEKTU

Największe znaczenie w każdym projekcie czy inicjatywie odgrywają ludzie. W projekcie założyliśmy, że w każdym z dziesięciodniowych obozów weźmie udział 30 uczestników, po 10 osób w wieku do 30 lat z każdej lokalnej grupy działania (każdy z partnerów samodzielnie przeprowadzał rekrutację z zastosowaniem wspólnych kryteriów). W praktyce okazało się, że nasza oferta cieszyła się największym zainteresowaniem młodzieży w przedziale wiekowym od 16 do 21 roku życia. Jak widać, była to przede wszystkim młodzież ucząca się w szkołach ponadpodstawowych i tylko niewielki procent stanowili młodzi ludzie, którzy po zdaniu matury pracowali lub studiowali. To swoiste przesunięcie wynikało zapewne z istotnej zmiany na rynku pracy w stosunku do lat 2014 - 2016, jaka wyraźnie zaznaczyła się właśnie w latach 2018 i 2019, powodując, że niemal każda osoba chcąca się zatrudnić, mogła to zrobić na korzystnych dla siebie warunkach. Tak więc starsza młodzież na wakacje wybierała raczej pracę zarobkową, niż wypoczynek połączony z edukacją i pracą społeczną.

Ogłaszając nabór uczestników i uczestniczek, przygotowaliśmy komunikaty o zasadach kwalifikowania do projektu, które znalazły się na stronach internetowych i w mediach społecznościowych partnerów projektu oraz gmin członkowskich poszczególnych LGD, co pozwoliło nam dotrzeć do szerokiego grona odbiorców i dzięki czemu rekrutacja się powiodła. W przypadku rekrutacji jednostopniowej, a więc jedynie za pomocą formularza), warto zaznaczyć w ogłoszeniu, że niezbędne jest, aby **aplikujący mieli silną motywację do pracy w charakterze wolontariusza i predyspozycje** do jej wykonywania. W procesie naboru do udziału w projekcie ważny jest aspekt autoselekcji i dlatego trzeba zachęcać, by każdy uczestnik dobrze przemyślał decyzję, czy kwalifikuje się na dany obóz, gdyż konsekwencją błędnej kwalifikacji (np. na skutek złej oceny predyspozycji do wykonywania pracy) może być brak satysfakcji z udziału w przedsięwzięciu.

Zdaniem Bożeny Chrzastowskiej, trenerki metody OSL, „na powodzenie projektu ma wpływ dobór grupy osób odpowiednio zmotywowanych do działania, osób, których własne plany rozwojowe pokrywają się z możliwościami, jakie oferuje projekt”. Doświadczenie zrealizowanego projektu pozwala na wniosek, że kwalifikowanie za pomocą formularza może się okazać niewystarczające i że dobrą praktyką powinno być odbycie rozmowy z potencjalnym uczestnikiem (czyli rekrutacja dwustopniowa). W ten sposób mogłoby nastąpić uzgodnienie celów obu stron (organizatorów i uczestników). Byłaby to też okazja do wyjaśnienia kwestii nie dość uświadomionych, takich jak konieczność przestrzegania zapisów regulaminu albo kolizja udziału w projekcie z przeciwwskazaniami lekarskimi. Ponadto ważne jest, aby upewnić się, że każdemu uczestnikowi i uczestniczce odpowiadają wszystkie terminy, zarówno spotkań przygotowawczych, jak i trwania obozu.

Organizator obozu, przygotowując dokumentację rekrutacyjną, musi znaleźć złoty środek i pogodzić przeciwstawne potrzeby: precyzji (konieczność zamieszczenia wielu obligatoryjnych informacji, takich jak np. źródło finansowania albo klauzula RODO) oraz ekonomiczności (pisać zwięźle, by nie zniechęcić do czytania, by komunikat dotarł do odbiorców).

Potencjalnym realizatorom podobnych projektów warto podpowiedzieć, by dla komfortu wszystkich zadbali o to, by młodzież była wiekowo zbliżona, by mężczyzn i kobiet (zarówno kadry, jak uczestników) było mniej więcej tyle samo oraz by grupy narodowościowe były podobnej wielkości.

O efekcie działań, zwłaszcza w projektach społecznych, często decyduje jakość relacji pomiędzy uczestnikami i uczestniczkami. Z tego względu przed każdym z obozów zaplanowaliśmy spotkanie przygotowawcze, którego cele to informacja o przedsięwzięciu i integracja młodzieży i kadry. Z perspektywy trzech zakończonych obozów śmiało możemy powiedzieć, że - po bezpieczeństwie - to właśnie relacjom należy poświęcić najwięcej uwagi. I choć jako organizatorzy musieliśmy mieć na względzie „program”, „wskaźniki” i „jakość produktu”, to przekonaliśmy się, że dobra komunikacja w zespole, szacunek i zrozumienie dla innych stanowią warunek zarówno „realizacji programu”, jak też „osiągnięcia wskaźników”. Warto przy tym zadbać o elementarne przygotowanie międzykulturowe uczestników oraz zapewnić wsparcie empatycznego tłumacza. Podczas obozu na terenie LGD „Bądźmy Razem” w lipcu 2019 r. rola ta przypadła nieocenionemu Tomaszowi Laskowskiemu, absolwentowi programu FLEX (Future Leaders Exchange Program), tj. rocznego finansowanego przez Departament Stanu USA programu wymiany uczniów szkół średnich w roku szkolnym 2016/2017.

Drodzy Uczestnicy oraz Kadro obozu Młodych Lokalnych Liderów!

Zapraszamy do udziału w spotkaniu przygotowawczym dla Młodych Lokalnych Liderów, podczas którego poznacie się i dowiecie bliżej, jakie są założenia projektu, jaki jest program obozu i podstawowe zasady oraz posmakujecie, czym jest liderstwo.

PROGRAM SPOTKANIA PRZYGOTOWAWCZEGO do obozu „Young Local Leaders”

Węgrów, 25 czerwca 2019 r.

ul. Mickiewicza 12

11.00 – 12.00 - Powitanie - Poznajmy się! - Co warto wiedzieć o naszym projekcie?

12.00 – 14.30 - Pierwsze liderekkie wyzwanie.

Zadaniem uczestników będzie zorganizowanie od A do Z integracyjnej imprezy przy grillu. Pod okiem wolontariuszy Fundacji By the Way, mając do dyspozycji budżet, zaplanują menu i atrakcje, zakupią potrzebne produkty, przygotują miejsce i posiłek, przeprowadzą zabawy integracyjne.

14.30 – 15.00 - Posiłek

15.00 – 16.00 - Podsumowanie spotkania. Ankieta.

Małgorzata Szeja, Monika Kalinowska, Magdalena Bogaj, Jolanta Prochacka-Cyruch,
Rafał Biernat, Monika Wrzosek-Tulwin. Węgrów 2019

SCENARIUSZ SPOTKANIA PRZYGOTOWAWCZEGO do obozu „Young Local Leaders”

Węgrów, 25 czerwca 2019 r.
ul. Mickiewicza 12

1. Uczestnicy:

Młodzież z LGD „Bądźmy Razem” – 10 osób.

Młodzież z LGD „Tygiel Doliny Bugu” – 10 osób.

Kadra projektu: kierownik obozu, 4 wychowawców, tłumacz.

Pracownicy biura LGD „Bądźmy Razem” – 2 osoby.

2. Cele:

Poznanie założeń projektu, programu obozu, zasad na nim obowiązujących, zintegrowanie się i wstępne poznanie zagadnień liderstwa.

3. Czas trwania:

5 godzin.

4. Harmonogram spotkania:

11.00 – 12.00 - **Powitanie - Poznajmy się! - Co warto wiedzieć o naszym projekcie?**

12.00 – 14.30

Uczestnicy i wolontariusze	Kadra i pracownicy biura LGD
Pierwsze lidarskie wyzwanie – zorganizowanie integracyjnej imprezy przy grillu:	Omówienie celu obozu i programu.
1. Zbadanie potrzeb. Zaplanowanie menu i atrakcji. Lista zakupów.	Omówienie roli i zadań wychowawców.
Realizacja zadań w grupach: 1. Zaopatrzenie. 2. Zagospodarowanie przestrzeni. 3. Kuchnia.	Nasze zasady. Zapoznanie się z kartami uczestników.

14. 30 – 15.00 - **Posiłek**

15.00 – 16.00 - Podsumowanie spotkania. Ankieta

DZIAŁANIA ZREALIZOWANE PO STRONIE STOWARZYSZENIA – LGD „TYGIEL DOLINY BUGU”

Pierwszy z trzech obozów został zorganizowany w Serpelicach w ośrodku „Perła Serpelic”. Młodzież została zakwaterowana w domkach kempingowych, natomiast warsztaty odbywały się w namiotach, altanach i salach udostępnionych w tym celu przez ośrodek. W ciągu dziesięciu dni obozu młodzież przeszła „Szkolę Lokalnego Lidera - metodą OSL”, rozpoznając swój potencjał i poszukując pomysłów na działania, warsztaty integracyjne „Poznajemy się lepiej” oraz poznawcze „Lider Lokalny w Działaniu”. Na zajęciach praktycznych: „Coś z niczego. Recyklingowa pracownia” i „Naturomania - festiwal ogrodowych inspiracji” młodzi pracowali w lokalnej społeczności, realizując się jako liderzy w działaniu. Podjęli się zadania zagospodarowania przestrzeni przy Środowiskowym Domu Samopomocy, który prowadzi pracę z osobami z niepełnosprawnościami. Zaprojektowali i urządzili ogród w odświeżeniu czterech pór roku oraz wykonali meble z palet i skrzynek, którymi wyposażono zakątki ogrodowe.

POZNAJEMY SIĘ LEPIEJ - 12 H

SPOTKANIA Z MŁODYMI LOKALNYMI PRZEDSIĘBIORCAMI POŁĄCZONE Z ZAJĘCIAMI INTEGRACYJNYMI I RUCHOWYMI - 2

COŚ Z NICZEGO - RECYKLINGOWA PRACOWNIA - 12 H

WYDANIE GADŻETÓW PROMOCYJNYCH (T-SHIRT, KOSZULKA POLO, KAMIZELKA BEZPIECZEŃSTWA, LATARKA, METRÓWKA, CZAPKA, PLECAK - 800 SZT.

NATUROMANIA - FESTIWAL OGRODOWYCH INSPIRACJI - 12 H

NATUROMANIA - FESTIWAL OGRODOWYCH INSPIRACJI - 12 H

LIDER LOKALNY W DZIAŁANIU - 12 H

Serpelice, 2018 r.

Ze strony LGD „Tygiel Doliny Bugu” w realizację projektu zaangażowany był zespół osób w składzie:

Agnieszka Wojtkowska – Prezes SLGD „Tygiel Doliny Bugu”

Małgorzata Zakrzewska – wychowawczynie na obozie w Serpelicach

Monika Uszyńska - kierownik po stornie polskiej na obozie w Smolininkai, Litwa)

Bożena Chrzóstowska – trener na obozie w Serpelicach, wychowawczynie na obozie w Smolininkai, Litwa)

Adrianna Zabiegajło – wychowawczynie na obozie w Serpelicach

Monika Kalinowska – wychowawczynie na obozie w Łochowie

Magdalena Bogaj – wychowawczynie na obozie w Łochowie

Beata Czarnocka – kierownik obozu w Serpelicach

Magdalena Basińska – tłumaczka na obozie w Serpelicach

DZIAŁANIA ZREALIZOWANE PO STRONIE LGD „NEMUNAS”

Drugi etap projektu realizowany był na przełomie lipca i sierpnia 2018 r. w miejscowości Smolniki (Smalininkai) koło Jurborka (Jurbarkas) na Litwie i stanowił kontynuację działań z zakresu rozwijania umiejętności leaderskich uczestników i uczestniczek rozpoczętych w Serpelicach. Młodzież zamieszkała w internacie tamtejszej szkoły rolniczej. Obóz rozpoczął się dwudniowymi warsztatami prowadzonymi przez doświadczonego coacha. Zaproponowane aktywności pozwoliły młodzieży poznać się, ośmielić, nawiązać więzi z nowymi znajomymi.

Wybór Smolnik wynikał z diagnozy litewskiego partnera odnośnie potrzeb tamtejszej społeczności. Zadanie młodych polegać tu miało na pomocy w tworzeniu w budynku dawnego przedszkola miejsca wsparcia dla rodzin przeżywających kryzys. Inicjatorem przedsięwzięcia był miejscowy pastor ewangelicki. Młodzież oczyściła budynek z gruzu, uporządkowała teren wokół niego, zbudowała miejsce piknikowe oraz altanę. Prace te były wstępem do dalszych działań z zakresu zagospodarowania przestrzeni publicznej, uruchamiania nowych usług czy też tworzenia oferty zagospodarowania czasu wolnego. Pomogły również dostrzec podobieństwo między warunkami życia, problemami i potrzebami mieszkańców obszarów wiejskich Polski i Litwy.

Młodzież korzystała też z ciekawych form rekreacji, takich jak gra terenowa, spływ tratwami (bardzo cenne ćwiczenie umiejętności pracy w zespole), spacer na orientację z zagadkami, zawody strażackie na festynie wiejskim. Odbyły się dwie dłuższe wycieczki krajoznawcze: do Jurborka (Jurbarkas) i do Poniemunia Gielgudów. W Poniemuniu, oprócz zamku, uczestnicy zwiedzili muzeum parku narodowego.

Na koniec nadmienmy jeszcze, że do ważnych elementów II etapu należały prezentacje kultury polskiej i litewskiej w trakcie przygotowywanych przez młodzież wieczorów, a ponadto uczczenie rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego 1 sierpnia. Wszystko to sprzyjało wzajemnemu **poznaniu i zrozumieniu**.

Ze strony LGD „Nemunas” w realizację projektu zaangażowany był zespół osób w składzie:

Egidijus Gedraitis – Prezes LGD „Nemunas”, wychowawca na obozach w Serpelicach i Łochowie

Loreta Pocienė – wychowawczynie na obozie w Serpelicach

Audronė Balčiūnienė – kierownik obozu w Smolnikach (Smalininkai, Litwa)

Sigitas Vaitiekūnas – wychowawca na obozie w Smolnikach (Smalininkai, Litwa)

Lina Grinevičiūtė – wychowawczynie na obozie w Smolnikach (Smalininkai, Litwa)

Audronė Butėnaitė-Stoškienė – skarbnik Rejonu Jurborskiego, wychowawczynie na obozie w Smolnikach (Smalininkai, Litwa)

Arūnas Stasiūnas – pracownik biura LGD „Nemunas” w Jurborku (Jurbarkas, Litwa)

Jolanta Puidokienė – pracownica biura LGD „Nemunas” w Jurborku (Jurbarkas, Litwa)

DZIAŁANIA ZREALIZOWANE PO STRONIE STOWARZYSZENIA – LGD „BĄDŹMY RAZEM”

Organizacja ostatniego, trzeciego etapu projektu, leżała po stronie LGD „Bądźmy Razem”. Uczestnicy obozu, który odbył się między 3 a 12 lipca 2019 r. w Łochowie, gdzie byli zakwaterowani w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych, mieli bardzo wypełniony czas. Kontynuowana była Szkoła Lokalnego Lidera metodą OSL, rozpoczęta w poprzednich etapach. Tym razem młodzi liderzy skoncentrowani byli na przeprowadzeniu jednego konkretnego projektu od A do Z, tj. od **zdiagnozowania potrzeb, poprzez sformułowanie celów, określenie niezbędnych działań i środków, aż po wdrożenie przedsięwzięcia i ocenę efektów**. Podsumowanie miała stanowić konferencja kończąca projekt połączona z wydarzeniem społecznościowym. Nim jednak mogło do niej dojść, młodzi realizowali działania, takie jak warsztaty „**Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców**” (wizyta w firmach stosujących nowoczesne rozwiązania z zakresu zielonej energii, zwiedzenie farmy wiatrakowej w Korytnicy i elektrowni wodnej na Liwcu w Zawiszynie, segregowanie śmieci, personalizacja ekotoreb), warsztaty „**Aktywność fizyczna i rehabilitacyjna szansą poprawy zdrowia szczególnie osób niepełnosprawnych**” (praca przy budowie placu rehabilitacyjnego przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Miedznie, spływ kajakami po Liwcu, wycieczki piesze po okolicy, zajęcia na pływalni, zawody strzeleckie i siatkarskie), **spotkania z lokalnymi przedsiębiorcami** (Wikrusz i Pieczarkarnia Wierzбно), **wycieczki krajoznawcze** (Miedzna, Węgrów, Liw), **seans w łochowskim kinie, udział w festiwalu folkowym w Węgrowie**. 6 lipca był dla gości z Litwy ważnym dniem, obchodzili bowiem wtedy Dzień Państwa (Dzień Koronacji Króla Mendoga). Tego dnia zorganizowany został wieczór międzynarodowy.

AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA I REHABILITACYJNA
SZANSA POPRAWY ZDROWIA - 24 H

- KONFERENCJA KOŃCĄCA PROJEKT - 1
- WYDANIE FOLDERU „MŁODZI LOKALNI LIDERZY SZANSA ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ” - 1000 SZT.

ZWIĘKSZENIE ŚWIADOMOŚCI
EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW - 16 H

- SPOTKANIE Z MŁODYMI LOKALNYMI PRZEDSIĘBIORCĄ

ZWIEDZANIE ZAKŁADÓW PRACY POD KĄTEM
ROZWIĄZAŃ Z ZAKRESU OCHRONY
ŚRODOWISKA I ENERGII ODNAWIALNEJ

WYDANIE GADZETÓW PROMOCYJNYCH:
CZAPKI, T-SHIRTY, PLECAKI, PEN-DRIVY,
NOTATNIKI I DŁUGOPISY, METRÓWKI

Ze strony LGD „Bądźmy Razem” w realizację projektu zaangażowany był zespół osób w składzie:

Małgorzata Szeja – Prezes LGD „Bądźmy Razem” – wdrożenie projektu

Ryszard Gajewski – Prezes LGD „Bądźmy Razem” – przygotowanie wniosku

Mariola Kielek – pracownica Biura LGD „Bądźmy Razem”

Małgorzata Lipka - Chudzik – pracownica Biura LGD „Bądźmy Razem”

Monika Wrzosek-Tulwin – psycholog i terapeuta, wychowawca w I etapie, trener i kierownik obozu w Łochowie w III etapie

Rafał Biernat – wychowawca młodzieży w dziennym ośrodku wsparcia, wychowawca podczas wszystkich trzech obozów, trener

Aleksandra Kruszewska – anglistka i psycholog, wychowawca na obozie w Smalininkai (II etap)

Jolanta Prochacka - Cyrych – polonistka, organizatorka wypoczynku, wychowawca i trener na obozie w Łochowie (III etap)

Tomasz Laskowski – absolwent 2019 LO im. Marii Sadowskiej w Łochowie, absolwent programu FLEX 2016/2017, tłumacz na obozie w Łochowie (III etap)

ŚWIĘTO PROJEKTU

Zwieńczenie wysiłków uczestników i uczestniczek projektu miało miejsce **11 lipca 2019r. w Miedznie** w tamtejszej Bibliotece Publicznej. To na ten dzień młodzież i dorośli zaangażowani w projekt przygotowali konferencję podsumowującą całe przedsięwzięcie. Zaproszenie do udziału otrzymała cała lokalna społeczność.

Tego dnia w bibliotece zgromadziło się blisko 90 osób. Oprócz uczestników projektu i całej kadry byli to także domownicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Miedzie i ich opiekunowie oraz jego pracownicy, przedstawiciele lokalnego samorządu - powiatowego w osobie wicestarosty Marka Renika i gminnego w osobach: Wójta Miedzny Tadeusza Okulusa oraz Sekretarz Anny Gorzczy, Wójta Gminy Bielany Zbigniewa Woźniaka i Sekretarz Gminy Bielany Krystyny Długołęckiej. Z Drohiczyzna przybyła Wiceprezes SLGD „Tygiel Doliny Bugu” Teresa Olszewska i reprezentująca biuro Monika Uszyńska. Gospodarzy reprezentowali przedstawiciele Zarządu LGD „Bądźmy Razem”: Prezes Małgorzata Szeja, Wiceprezes Andrzej Kruszewski, były Prezes Ryszard Gajewski, członkowie Zarządu: Michał Tontarski, Bożena Rudnik i wymienione już Anna Gorzczyca i Krystyna Długołęcka. Radę LGD reprezentowała Lidia Panufnik, a komisję rewizyjną Zbigniew Klusek. Była też obecna dziennikarka portalu Podlasie24.pl Karolina Skibniewska, która przygotowała reportaż z wydarzenia.

Wspólny występ uczestników projektu MLL i domowników ŚDS

Konferencję otworzyła Prezes Stowarzyszenia – LGD „Bądźmy Razem” **Małgorzata Szeja**. Na wstępie powitała wszystkich obecnych, przedstawiła ideę projektu, założenia i cele, jakie postawili sobie realizatorzy oraz uczestników projektu. Kolejnym punktem konferencji było podsumowanie wszystkich III obozów, które odbyły się w ramach projektu. Wszyscy występujący przedstawiali: zespoły pracowników projektu, uczestników, miejsca i zadania realizowane w kolejnych etapach. Jako pierwsza głos zabrała pracownica biura Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Tygiel Doliny Bugu” **Monika Uszyńska** i zaprezentowała realizację I etapu projektu i obozu, który odbył się od 4 lipca 2018 r. do 13 lipca 2018r. w Serpelicach. Następnie głos zabrał Prezes Lokalnej Grupy Działania „Neumans” z Litwy **Egidijus Giedraitis**, by omówić II etap obozu (od 27 lipca do 05 sierpnia 2018 r. w Smalininkai (Smolnikach) na Litwie. O etapie III opowiedziała kierownik obozu Stowarzyszenia – LGD „Bądźmy Razem” **Monika Wrzosek-Tulwin**.

Wszyscy uczestnicy i uczestniczki otrzymali certyfikaty potwierdzające udział w projekcie oraz ukończenie warsztatów. Natomiast opiekunom, pracownikom biura LGD „Bądźmy Razem” i partnerom Prezes LGD Małgorzata Szeja wręczyła pisemne podziękowania za zaangażowanie w realizację międzynarodowego projektu współpracy „Młodzi Lokalni Liderzy”. Podziękowania takie otrzymali także wolontariusze z Fundacji By The Way z Węgrowa, którzy pomagali w organizacji spotkania przygotowawczego przed III etapem.

Osobne wyróżnienia oraz pamiątkowe gadżety zostały wręczone przez Prezes LGD „Bądźmy Razem” Małgorzatę Szeję, Prezesa VVG Nemunas Egidijusa Gedraitisa oraz Wiceprezes LGD „Tygiel Doliny Bugu” Teresę Olszewską czterem młodym liderkom, które wzięły udział we wszystkich trzech etapach projektu. Były to: **Justyna Kujawa i Wiktoria Chabiera z LGD „Bądźmy Razem”** oraz **Zuzanna Wawryniuk i Agata Wawrzyniak z LGD „Tygiel Doliny Bugu”**.

Liderki Justyna, Agata, Wiktoria i Zuzanna odbierają wyróżnienia. Miedzna 2019

Najbardziej porywającą częścią konferencji okazały się naturalnie prezentacje przygotowane przez młodzież z Polski i Litwy oraz domowników ŚDS w Miedznie. Młodzi śpiewali po polsku, litewsku i angielsku. Polacy i Litwini w pięknych strojach podlaskich zatańczyli kilka polskich tańców ludowych. Było pięknie i wzruszająco, były gromkie brawa i bisy. Dzięki temu uczestnicy i goście mogli odczuć, jak ważne i potrzebne okazało się wszystko, czemu poświęcili swój czas podczas realizacji projektu „Młodzi Lokalni Liderzy”. W swoim wystąpieniu po części artystycznej mówił o tym Wicestarosta Marek Renik, gratulując dokonań. Wyraził swój podziw i uznanie dla młodzieży z obozu współpracującej z osobami z niepełnosprawnością. Pogratulował Prezes Stowarzyszenia – LGD „Bądźmy Razem” Pani Małgorzacie Szei, Wiceprezes Stowarzyszenia Tygiel Doliny Bugu Pani Teresie Olszewskiej i Prezesowi LGD „Neumans” z Litwy Panu Egidijusowi Giedraitisowi tak udanego wspólnego przedsięwzięcia. W podobnym tonie wypowiedział się także Wójt Gminy Miedzna Tadeusz Okulus, wyrażając wielkie uznanie za realizację tak potrzebnego przedsięwzięcia na terenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Miedznie, jakim jest budowa placu rehabilitacyjnego dla osób z niepełnosprawnością, który na pewno bardzo przyda się uczestnikom tego domu.

Na zakończenie konferencji zrobiono wspólne zdjęcie i zaproszono wszystkich uczestników na poczęstunek. Wydarzenie w Miedznie okazało się prawdziwym świętem.

Wspólna fotografia uczestników konferencji podsumowującej projekt „Młodzi Lokalni Liderzy”. Miedzna 2019

O ORGANIZACJI OBOZÓW DLA MŁODZIEŻY

Planując projekt, którego elementem będzie obóz młodzieżowy, a więc forma zorganizowanego wypoczynku, należy przestrzegać odpowiednich przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Definiuje ona, że wypoczynek organizowany jest „w celach **rekreacyjnych lub regeneracji sił fizycznych i psychicznych, połączony ze szkoleniem lub pogłębianiem wiedzy, rozwijaniem zainteresowań, uzdolnień lub kompetencji społecznych dzieci i młodzieży**, trwający nieprzerwanie co najmniej 2 dni, w czasie ferii letnich i zimowych oraz wiosennej i zimowej przerwy świątecznej, w kraju lub za granicą, w szczególności w formie kolonii, półkolonii, zimowiska, obozu i biwaku” (art. 92a. ust. 1 ustawy o systemie oświaty).

Definicja ta jest istotna z punktu widzenia planowania **programu obozu**. W naszym projekcie założyliśmy, że formą obóz będzie zbliżony do workcampu. **Workcamp** to unikalna forma wolontariatu. Jest to międzynarodowy obóz dla młodzieży, który łączy ludzi z różnych krajów i środowisk poprzez pracę na rzecz społeczności lokalnych. Zależnie od projektu wolontariusze wykonują przez 35 godzin w tygodniu prace ekologiczne, renowacyjne, socjalne, związane z kulturą i wiele innych. Podczas naszych obozów praca zajmowała 24 godziny rozłożone na 8 dni, czyli średnio 3 godziny dziennie i stanowiła praktyczny element szkolenia. Młodzież otrzymała odzież ochronną (koszulki, rękawice robocze, czapki, okulary) i została przeszkolona z zasad bezpieczeństwa pracy.

Praca młodzieży w Środowiskowym Domu Samopomocy w Miedźnie

Ustawa o systemie oświaty nakłada na organizatora obowiązek **zgłoszenia wypoczynku kuratorowi oświaty** właściwemu ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania organizatora. Wypoczynek może się odbyć tylko wtedy, gdy został zamieszczony w **bazie wypoczynku**. W tym celu należy wypełnić on-line formularz, a następnie wydrukować go i przesłać do kuratorium lub uwierzytelnić elektronicznie. Zgłoszenia należy dokonać **nie później niż na 21 dni przed planowanym terminem** rozpoczęcia obozu. Prócz danych dotyczących organizatora, miejsca czy terminu, podaje się w zgłoszeniu ramowy program wypoczynku, sposób zapewnienia dostępu do opieki medycznej. Jeśli zakwaterujemy uczestników w obiekcie, który tylko okazjonalnie służy do wypoczynku (np. budynek szkolny, jak to było w przypadku obozu w III etapie), załącza się do zgłoszenia rozkład sypialni, jadalni, pomieszczeń wspólnych, toalet, umywalni, natrysków (podaje się ich liczbę), dołącza się też zaświadczenie państwowej straży pożarnej o spełnieniu przez obiekt wymagań ochrony przeciwpożarowej. Jeżeli planujemy w projekcie wypoczynek nad wodą – a tak było w przypadku naszych obozów (rafting na Litwie rzeką Mitwą, spływ kajakowy po Liwcu, korzystanie z kąpielisk nad Niemnem i Bugiem oraz z pływalni) – musimy zapewnić uczestnikom **bezpieczne korzystanie z wyznaczonego obszaru wodnego** - zgodnie z ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych. Informację o sposobie spełnienia tego warunku (np. o zamiarze zatrudnienia ratownika) zamieszcza się w zgłoszeniu do kuratorium.

Organizator jest też zobowiązany zatrudnić do pracy z młodzieżą odpowiednio wykwalifikowaną kadrę. Liczba uczestników wypoczynku pozostających pod opieką jednego wychowawcy nie może przekraczać 20 osób. Muszą to być osoby niekarane. **Wychowawca** musi być pełnoletni, mieć co najmniej średnie wykształcenie i ukończony stosowny kurs. Natomiast **kierownik obozu**, oprócz ww. warunków, jeśli nie pełni kierowniczego stanowiska w oświacie, powinien również mieć zaświadczenie o ukończeniu kursu kierowników wypoczynku i co najmniej 3 lata doświadczenia w wykonywaniu zadań dydaktyczno-wychowawczych lub opiekuńczo-wychowawczych. Z kolei **trenerzy, instruktorzy sportu, rekreacji, animacji społeczno-kulturalnej, lektorzy języków obcych** (u nas – tłumacz) muszą mieć ukończone 18 lat, co najmniej wykształcenie średnie oraz wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizowanych zajęć (tu ustawa nie wskazuje żadnych bardziej szczegółowych wytycznych).

Ponadto organizator ma obowiązek sprawdzić, czy osoby mające pracować z młodzieżą nie figurują w rejestrze przestępców na tle seksualnym. Wymaga to uzyskania dostępu do takiego rejestru, która to procedura zajmuje nieco czasu i jest odpłatna. Dobór kadry ma ogromne znaczenie i spełnienie przez nią warunków formalnych to nie wszystko, o czym nikogo nie musimy przekonywać. Podpowiemy tu jedynie, że powinny to być osoby o **bardzo wysokich kompetencjach społecznych**. Ważną sprawą jest również ubezpieczenie, zarówno uczestników, jak też kadry polisą NNW i OC. W przypadku wypoczynku organizowanego za granicą zawarcie umowy ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia na rzecz uczestników wypoczynku jest obowiązkowe.

Organizator zobowiązany jest prowadzić dokumentację obozu. Do obowiązkowych należą **karty kwalifikacyjne** uczestników zawierające dane osobowe i o stanie zdrowia, zgody rodziców na udział w projekcie w przypadku osób niepełnoletnich, oświadczenia RODO; dokumenty **zgłoszenia wypoczynku i dokumenty kadrowe oraz dziennik**. Wzory kart kwalifikacyjnych oraz dziennika są dostępne w sieci jako załączniki do rozporządzenia ws. wypoczynku dzieci i młodzieży. Dokumentacja wypoczynku musi być przechowywana przez organizatora przez 5 lat od daty usunięcia wypoczynku z bazy, co następuje po 30 dniach od zakończenia wypoczynku. W trakcie trwania obozu karty uczestników i dziennik pozostają pod opieką kierownika wypoczynku. Podczas trwania obozu należy się spodziewać kontroli. Sprawdzane są wtedy dokumenty, warunki sanitarno-epidemiologiczne, bezpieczeństwo pobytu.

Uczestnicy obozów Młodych Lokalnych Liderów podczas pierwszego spotkania wspólnie wypracowywali **kontrakt grupowy**, co stanowi ważną i potrzebną praktykę, która jednak nie może zastąpić **regulaminu uczestnictwa** w obozie. Ten opracowuje organizator przed rozpoczęciem rekrutacji, aby był znany zainteresowanym osobom, zanim zdecydują się na udział w projekcie.

O CZĘŚCI EDUKACYJNEJ

Planując projekt podobny do naszego, trzeba być świadomym swego konfliktu między formalizmem narzuconym przez konieczność wpisania się w strategię, cele, wskaźniki, przepisy prawa, konkrety wniosku o dofinansowanie, a tym, że „**lider to ten, który zna drogę, podąża nią i pokazuje ją innym**” (John C. Maxwell). Do naszego projektu mieli wejść młodzi ludzie z wizją, twórczy, samodzielni, dlatego proponując program poszczególnych obozów, liczyliśmy się z tym, że uczestnicy i uczestniczki będą stanowić czynnik zmiany. Programy były więc elastyczne i ramowe, tj. uwzględniały możliwość dopełnienia ich konkretnymi autorstwa młodzieży, konkretnych osób, nie zaś anonimowych „zasobów ludzkich”.

Żeby w przyszłości mogły one z powodzeniem wprowadzać w życie ważne i pożądane zmiany społeczne, powinny być traktowane **podmiotowo**, a zatem zostać obdarzone zaufaniem i otrzymać przestrzeń do samodzielności. Dlatego tak ważne dla nas było, by organizowane przez nas obozy stanowiły okazję do poznania siebie i możliwości, jakie stwarza życie, do znalezienia się w **nowych rolach, sytuacjach i relacjach**.

Pod tym względem szczególną wartość stanowi to, że obozy były międzynarodowe, że uczestniczyła w nich młodzież barwna, różnorodna, ze środowisk i z rodzin o bardzo różnym potencjale – mimo że w całości wywodziła się z obszarów wiejskich - i że społeczności, z którymi pracowała, także były barwne i zróżnicowane. Młodzi pracowali w Polsce i na Litwie, mieszkali na wsi liczącej ok. 400 mieszkańców w internacie (Smolniki), w wygodnym ośrodku wypoczynkowym w Serpelicach i w szkole zamienionej na letnie schronisko w małym mieście (Łochów). Współpracowali z protestancką wspólnotą religijną i z młodymi niemieckimi wolontariuszami w Smolnikach, a w Nowych Litewnikach i w Miedznie - z domownikami środowiskowych domów samopomocy, a więc z dorosłymi ludźmi z niepełnosprawnościami. Po otrzymaniu ogólnych instrukcji sami decydowali, jakimi metodami i jak zorganizowani wykonują zadanie polegające np. na sortowaniu i usuwaniu cegły rozbiórkowej, budowaniu brukowanego paleniska, konstruowaniu tratwy (żeby dało się nią spłynąć rzeką), mebli z europalet (żeby były ładne, bezpieczne i wygodne), jaki będzie program wieczoru polskiego, litewskiego lub konferencji kończącej projekt.

OPINIE O PROJEKCIE „MŁODZI LOKALNI LIDERZY”

Udział w projekcie „Młodzi Lokalni Liderzy” pozwolił mi zdobyć nowe doświadczenie dotyczące współpracy z ludźmi. Nauczyłam się dużej samodzielności w pokonywaniu barier, w podejmowaniu różnych ważnych decyzji i prac. Rozwinęłam swoją kreatywność w tworzeniu różnych oryginalnych nowych idei i koncepcji. Ogromną satysfakcję sprawiła mi współpraca z lokalną społecznością. Duże znaczenie dla mnie miała praca fizyczna przy tworzeniu ogrodu w Nowych Litewnikach, miejsca piknikowego w Smalininkai na Litwie i placu rehabilitacyjnego w Miedznie. Końcowe efekty tych prac dały mi dużą satysfakcję. Najmilej oczywiście wspominam czas spędzony z moimi rówieśnikami. Bardzo cenię sobie zawarte nowe znajomości, relacje i kontakt z drugim człowiekiem.

Justyna Kujawa

Dzięki „Młodym Lokalnym Liderom” nauczyłam się współpracy w zespole i otwartości na potrzeby innych ludzi. Zauważyłam, że to oni właśnie potrzebują więcej pomocy niż my i nauczyłam się dzielić wszystkim, co mam. Szczególnie ciepło wspominam pracę w Środowiskowym Domu w Nowych Litewnikach, współpracę z domownikami ŚDS, ich ogromną potrzebę działania, bycia użytecznym i uczestniczenia we wspólnym przedsięwzięciu. W pamięć zapadł mi też zorganizowany na zakończenie piknik integracyjny, radość i spontaniczność biorących w nim udział, chęć do zabawy, wdzięczność tych ludzi.

Wiktoria Chabiera

Justyna i Wiktoria
(pierwsze z prawej).
Wspomnienie z Litwy. 2018

Trzy etapy „Młodych Lokalnych Liderów” już za mną, jednak, gdybym miała okazję wziąć udział w takim projekcie ponownie, zrobiłabym to bez namysłu, przede wszystkim dlatego, że wspólnymi siłami zrobiliśmy coś dobrego i pożytecznego dla innych. Ja również bardzo na tym skorzystałam. Nauczyłam się współpracy i kontaktu z innymi ludźmi. Przekonałam się, że nie można zamykać się na innych, trzeba akceptować ich, jakimi są i rozumieć odmienność. Pomogły mi w tym rozmowy, nawiązane znajomości i przyjaźnie z rówieśnikami. To, że zaakceptowaliśmy się i zintegrowaliśmy.

Zuzanna Wawryniuk

Zuzanna na spotkaniu przygotowawczym w Węgrowie (pierwsza od lewej). 2019

Jestem zdania, że współpraca uczestników projektu „Młodzi Lokalni Liderzy” ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Miedźnie przyniosła obustronne korzyści, choć również była wyzwaniem. Dziś, gdy osoby z niepełnosprawnościami korzystają z nauczania indywidualnego w domach i nie widać ich w szkołach, jak jeszcze do niedawna, młodzi ludzie przeważnie są nieprzygotowani do kontaktu z nimi. Praca młodych w ŚDS z pewnością zainicjowała proces ich otwarcia się na kwestię niepełnosprawności intelektualnej. Dom, którym kieruję, jest gościnny i chętny do współpracy, dlatego wiele radości dała nam lipcowa obecność międzynarodowej grupy młodzieży budującej plac rehabilitacyjny, na którym będzie można ćwiczyć, prowadzić zajęcia z choreoterapii i organizować spotkania integracyjne.

Longina Myszkowska

Kierownik ŚDS w Miedźnie

Lena Myszkowska (pierwsza z prawej), młodzi liderzy i domownicy ŚDS pracują nad programem święta projektu. Miedźna 2019

Najważniejsze, moim zdaniem jest to, że młodzież integruje się między sobą. Młodzi Litwini nikogo tu nie znali, nie znali ani słowa po polsku, nie byli też wcześniej w Polsce, nie mieli też obcokrajowców wśród znajomych. Podczas obozu nawiązali kontakty, zobaczyli, że nie ma dużych różnic między Litwinami a Polakami. Razem pracowali, ale też bawili się wspaniale! Uważam, że projekt spełnił swoją funkcję.

Egidijus Giedraitis
Prezes LGD „Nemunas”

Młodzież litewska
w Nowych Litewnikach.
Egidijus Giedraitis
stoi drugi z prawej. 2018

Z naszych ocen wynika, że uczestnikom i uczestniczkom zrealizowanego projektu udało się przekazać ważne wartości związane z przywództwem, takie jak rozumienie, na czym polega bycie liderem, świadomość mocnych stron i ograniczeń, wiarygodność, energia do angażowania i jednoczenia ludzi, do zmieniania świata. Dobrze, że liderkiego rzemiosła młodzi uczyli się przede wszystkim w praktyce. Warsztaty teoretyczne miały za zadanie przygotować młodych do działania w rzeczywistych warunkach oraz służyły dyskusji o procesie. W III etapie młodzież zaplanowała i wdrożyła rodzaj podprojektu. Jego rzeczowym ośrodkiem było wybudowanie placu rehabilitacyjnego, natomiast celem - wzmocnienie lokalnej społeczności dzięki temu, że zyska nowe miejsca spotkań i aktywności fizycznej. Mam naturalnie świadomość, że jednorazowy projekt nie mógł zaspokoić wszystkich potrzeb uczestników. Sama jestem absolwentką rocznego programu „Liderzy PAFW”, któremu zawdzięczam między innymi tę wiedzę, że liderów należy systematycznie wspierać i chronić przed wypaleniem. Dlatego młodzi liderzy, którzy się zwrócą do LGD, mogą liczyć na naszą pomoc.

Małgorzata Szeja
Prezes LGD „Bądźmy Razem”

STOWARZYSZENIE - LGD „BĄDŹMY RAZEM”

Na początku czerwca 2008 roku przedstawiciele trzech gmin: **Korytnicy, Stoczka i Łochowa** podczas spotkania roboczego postanowili, że zostanie powołane do życia Stowarzyszenie - Lokalna Grupa Działania „Bądźmy Razem”. **18 czerwca 2008 roku w Łochowie** odbyło się zebranie założycielskie, w którym wzięło udział 56 osób. Uczestnicy podjęli uchwałę w sprawie powołania stowarzyszenia i jego władz. W skład zarządu weszło 6 osób, komisja rewizyjna liczyła 3 osoby, a rada LGD 18 osób. Jako ciekawostkę można podać fakt, że nazwę stowarzyszenia wybierano spośród trzech propozycji: „I mogę więcej”, „Bądźmy dobrymi sąsiadami” i „Bądźmy Razem”. Obecnie siedzibą stowarzyszenia jest Węgrów. Obszar Lokalnej Grupy Działania tworzy dziesięć sąsiadujących ze sobą gmin powiatu węgrowskiego: gm. **Łochów, Stoczek, Korytnica, Liw, Miedzna, Wierzbo, Grębków, Sadowne, Miasto Węgrów** oraz jedna gmina z powiatu sokołowskiego: **Bielany**. Obszar LGD to 133 083 ha i **270 miejscowości**. Łączna liczba ludności zamieszkującej obszar LSR wynosi ponad **71 tys. osób**.

Lata 2008-2015 to czas, kiedy Stowarzyszenie efektywnie dążyło do aktywizacji i rozwoju obszaru LSR. Pozyskano 3 416 432,00 zł dofinansowania. Środki finansowe otrzymane z Unii Europejskiej w ramach Osi 4 Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich pozwoliły na zrealizowanie **74 projektów** przez organizacje pozarządowe, przedsiębiorców, rolników, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury i osoby poszukujące zatrudnienia. Dodatkowo LGD „Bądźmy Razem” zrealizowało dwa **krajowe projekty współpracy: „Program Aktywności Turystycznej i Rozwoju Obszaru Liwca PATROL” i „Program Europejskich Szlaków Turystycznych i Grup Edukacyjnych PRESTIGE”** o ogólnej wartości 88 356, 00 zł oraz projekt **własny „Szlak przyrodniczo - ekologiczny „Doliną Liwca”**, zrealizowany ze środków UE i JST Powiatu Węgrowskiego. Projekty wspierały rozwój przedsiębiorczości, aktywność zawodową mieszkańców obszaru, promowały dziedzictwo historyczne i kulturowe, edukację turystyczną, kulturalną.

W ramach strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność objętego PROW 2014 r. - 2020 r. Wsparcie na wdrażanie operacji z poddziałania 19.2 LGD „Bądźmy Razem” do 2018 roku przeprowadzono **12 naborów**, wpłynęło **151 wniosków** na łączną kwotę 13 590 563, 78 zł. W pierwszym kamieniu milowym obejmującym działalność LGD w latach 2014 r. - 2018 r. ze środków naszego Stowarzyszenia utworzonych zostało **13 nowych przedsiębiorstw**, a rozwiniętych **9**, powstało **19 miejsc pracy**. Średni poziom realizacji wszystkich wskaźników produktu zaplanowanych na ten okres wynosi **93%**, co czyni Lokalną Strategię Rozwoju LGD „Bądźmy Razem” jedną z najbardziej zaawansowanych na Mazowszu. Z budżetu na ten cel w wys. 9 mln zł wykorzystany zostało ponad 7 mln 910 tys. zł.

LGD „Bądźmy Razem” realizuje obecnie 3 projekty współpracy. Jeden z nich to projekt międzynarodowy z Litwą i partnerem krajowym LGD „Tygiel Doliny Bugu” pn. „**Młodzi Lokalni Liderzy**”. Dotyczy on aktywizacji młodzieży. **Projekt krajowy** realizowany wspólnie z LGD „Równiny Wołomińskiej” i LGD „Tygiel Doliny Bugu” pt. „**Rzeki atrakcyjne turystycznie**” nakierowany jest na rozwój turystyki wzdłuż rzek Bug i Liwiec. Natomiast projekt „**Zachowanie dziedzictwa lokalnego poprzez promocję potraw regionalnych i rękodzieła artystycznego**” realizowany będzie w partnerstwie z LGD „Równiny Wołomińskiej”. Ogólna kwota tych projektów wynosi 180 tys. zł, jednak decyzją Walnego Zebrania Członków kwota ta została powiększona do 270 tys., dzięki czemu będzie można zrealizować kolejne potrzebne projekty tego typu.

LGD „Bądźmy Razem” realizuje też zadania publiczne ze środków **Samorządu Województwa Mazowieckiego**, m.in. „**Jesteśmy Razem! Gra planszowa promująca LGD „Bądźmy Razem” (2018)**”, „**Bioróżnorodność nad Liwcem**” oraz „**Promowanie Dziedzictwa Kulinarne go pogranicza mazowiecko-podlaskiego na obszarze LGD „Bądźmy Razem” (2019 r.)**”. Z kolei ze środków **Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków** realizowany jest projekt „**Tezaurus nadliwiecki**” poświęcony społecznej ochronie zabytków. Stowarzyszenie systematycznie organizuje i współorganizuje z samorządami i organizacjami pozarządowymi wydarzenia animacyjne, sprawuje też patronat medialny nad imprezami społeczno-kulturalnymi, patriotycznymi, turystycznymi, kulinarnymi, sportowymi, dożynkami, jubileuszami. Przykładem są: **Festyny Rodzin Zastępczych Powiatu Węgrowskiego**, „**Uczyty pierogowe**”, **festyny rodzinne i szkolne**, **festiwale**, **Kongresy Turystyczne Powiatu Węgrowskiego**, **Piknik Kół Gospodyń Wiejskich**.

Od roku 2018 przy okazji takich wydarzeń przyznajemy też „**Laur Kulinaryny LGD „Bądźmy Razem” za wysokiej jakości lokalny produkt kulinarny**”. Od marca 2016 r. do stycznia 2019 r. Stowarzyszenie było wydawcą lokalnego miesięcznika „Węgrowskie Bądźmy Razem”, którego ukazało się 35 numerów. Stowarzyszenia posiada własną stronę internetową oraz strony facebookowe WBR24.pl (gazety) i stowarzyszenia, które cieszą się dużą popularnością. Dbając o stały rozwój i promocję obszaru Stowarzyszenie jest obecne na regionalnych i ogólnopolskich targach, krajowych i międzynarodowych konferencjach i szkoleniach, samo również jest organizatorem szkoleń, konsultacji i bezpłatnego doradztwa.

Na swym koncie Stowarzyszenie ma też kilka wyróżnień. W konkursie na produkt turystyczny Powiatu Węgrowskiego w 2017 r. zdobyło **I miejsce** w kategorii atrakcje turystyczne, np. szlak, zabytek, pomnik, park, punkt widokowy za Szlak Przyrodniczo – Ekologiczny „Doliną Liwca”. W roku 2018 LGD „Bądźmy Razem” otrzymało Medal Pamiątkowy „**Pro Mazovia**”, przyznany przez Marszałka Województwa Mazowieckiego za wybitne zasługi dla dobra i rozwoju Mazowsza oraz **Medal im. Heleny i Ignacego Jana Paderewskich** za zasługi dla Gminy Łochów. W roku 2019 Miasto Łochów z okazji swego 50-lecia uhonorowało Lokalną Grupę Działania „Bądźmy Razem” medalem „**Za wkład i zaangażowanie w rozwój miasta oraz zasługi na rzecz jego mieszkańców**”.

